

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Att.:

Deres ref.: 11/673

Vår ref.: 1461-241/P

Oslo, 23. januar 2013

Høring om forslag til endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument

Vi viser til høringsbrev datert 10. desember 2012. Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. MBL skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn, og arbeider for gode og stabile rammebetingelser som fremmer et mangfold av økonomisk sunne medier.

Organisasjonen teller over 320 medlemsbedrifter, herunder 181 avisbedrifter, 13 fjernsynsselskaper og 16 magasin- og ukepressebedrifter. Også annonsesamkjøringer og enkelte reklamebyrå/mediebyråer er medlem hos oss. Medlemmene omsetter for nesten 20 mrd. kr, og sysselsetter rundt 15 000 personer.

Departementet foreslår en rekke endringer i pliktavleveringsloven og varsler samtidig endringer i forskrift til denne. Dette gjør de foreslåtte endringene vanskelig tilgjengelig, da endringene som varsles i forskrift ikke er konkret formulert som et forslag til forskrift. MBL forutsetter at den varslede forskriften vil bli sendt på en egen høring. Vi har derfor forsøkt å konsentrere oss om forslagene til lovendringer, disse innebærer både endringer i hva som skal pliktavleveres, hvordan avleveringen skal skje og ikke minst endringer i hvordan det pliktavleverte materialet skal kunne brukes.

Hva som skal pliktavleveres

Departementet foreslår en endring i lovens dokumentbegrep. Samtidig foreslås en endring i forskriften slik at ikke bare kringkastere med konsesjon er omfattet av pliktavleveringen. Slik vi forstår forslaget vil dette innebære at også Audiovisuelt innhold (både videoklipp og direktesendinger) på nett også omfattes av dokumentbegrepet. Det fremstår imidlertid som uklart for oss om dette er innhold som er ment høstet eller om man her legger opp til en aktiv pliktavlevering. Det siste vil innebære en ikke uvesentlig administrativ og økonomisk byrde for eksempel for nettaviser. Vi er også usikre på om alt slikt innhold faktisk egner seg for avlevering som egne filer. Ofte vil en video være knyttet til en konkret sak som også inneholder for eksempel tekst og foto, og bør knyttes til dette og bevares samlet.

Departementet foreslår at "digitalt grunnlagsdokument" skal kunne kreves i tillegg til utgivelsesmedium. Vi forutsetter at dette vil gjelde i de tilfeller det faktisk finnes et digitalt grunnlagsdokument som egner seg for bevaring og tilgjengeliggjøring. Videre forutsetter vi at forskriftshjemmelen til å gi nærmere regler om form og kvalitet på avleveringsseksemplaret ikke gir hjemmel til å fastsette slike krav til grunnlagsdokumentet.

Hvordan pliktavlevering skal skje

I praksis foregår pliktavlevering enten ved innsending til Nasjonalbiblioteket eller ved at Nasjonalbiblioteket selv høster innholdet på internett eller for kringkasting som en hovedregel ved at Nasjonalbiblioteket laster inn over nett. I normal språkbruk vil avlevering forstås som en plikt til aktivt å avlevere. Lovforslaget åpner for at Nasjonalbiblioteket kan høste materiale som er gjort allment tilgjengelig i elektroniske kommunikasjonsnett. Det er etter vårt syn gode grunner for at Nasjonalbiblioteket fortsetter med selv å høste nettinhold, og vi ber om at det i loven eller forarbeidene presiseres at dette vil være den alminnelige avleveringsmåten for innhold på internett, også for innhold der det kreves betaling, passord eller en form for registrering for å få tilgang.

Det er imidlertid viktig at høstingen skjer på en måte som ikke påfører utgiverne unødvendige kostnader eller skjer på tidspunkt som er ubeleilig for eksempel i forhold til når utgiver foretar tekniske endringer og oppdateringer. Det er også svært viktig at høsting ikke skjer på måter som medfører at tjenesten ikke fungerer optimalt for normale brukere. Her vil en god dialog og samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og utgiver være viktig og vi forutsetter at man vil søke å finne frem til praktiske løsninger i felleskap.

Tilgjengeliggjøring av pliktavlevert materiale

Når det gjelder hvem som skal ha tilgang til materialet, og hvordan denne tilgangen skal gis forutsetter departementet at dette skal fastsettes i forskrift til pliktavleveringsloven. Etter vårt syn er det mer naturlig at dette skjer i åndsverksloven eller forskrift til denne. Vi forutsetter uansett at vi vil få anledning til å komme med våre merknader til dette i en egen høring, men vil for ordens skyld peke på enkelte sider ved de løsninger departementet skisserer i dette høringsnotatet.

Det foreslås ingen endringer i lovens formålsparagraf. I følge høringsnotatet (side 8) legger departementet til grunn at dokumentasjonsformål også omfatter journalisters behov for bakgrunnsinformasjon. Vi viser til den samfunnsrolle mediene har og forutsetter at journalister får samme tilgang til materialet som forskere.

Slik vi forstår departementet ønsker man en vesentlig utvidelse av hvordan brukerne skal få tilgang til materialet. Det legges opp til at digitale filer skal inngå i samlingene til alle universitets- og høyskolebibliotek og til en hver tid være tilgjengelige for alle fra terminaler. Det er uklart om dette kun gjelder avleverte "originale" dokument eller også digitalt grunnlagsdokument og materiale Nasjonalbiblioteket har digitalisert. Videre legges det slik vi forstår forslaget opp til at ansatte og studenter kan få tilgang via registrerte ip-adresser. En så vid adgang til å spre og bruke verk vil komme i direkte konflikt med rettighetshavernes normale utnyttelse av verk.

Dette fremgår ganske klart av Universitets- og høyskolerådets høringsuttalelse hvor det heter: *"Norske universiteter og høyskoler bruker årlig store summer på anskaffelse av kunnskapskilder og 80-90 prosent går med til å anskaffe digitale ressurser. Forskere og studenter krever tilgang til kunnskapskildene via nettet fra sine arbeidsplasser. Bruken av og mengden trykte dokumenter synker. For at dokumenter som anleveres*

gjennom pliktavlevering skal være aktuelle for anvendelse i forskningssøyemed, må de være tilgjengelige digitalt og fra forskernes arbeidsplasser. Slik forslaget til loven nå er formulert mener vi den gir muligheter for dette."

MBL vil vise til at tilgjengeliggjøring av pliktavlevert materiale er et unntak fra de eneretter opphavsmannen har etter åndsverksloven. Dette gjelder uansett om reglene fastsettes i åndsverksloven, forskrift til denne eller i forskrift til pliktavleveringsloven. Det innebærer at man ved utforming av reglene må ta hensyn til våre internasjonale forpliktelser, for eksempel gjennom Trips-avtalen og infoc-direktivet. Forslaget vurderes opp mot tretrinns-testen og bl.a. direktivets art. 3(1), samt art 5 (3). Etter vårt syn er departementet forslag ikke forenelig med våre direktivforpliktelser.

Vennlig hilsen

MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

Randi S. Øgrey
Administrerende direktør

Pernille A. Børset
Fagsjef